

Abstract: Teaching project: deportations in Baragan

Why a teaching project on the theme DEPORTATIONS IN BARAGAN in highschool classes? In support of this option, the first argument is that the elements of local and national history, skillfully integrated into the teaching of history, have a great educational value. Curiosity, interest that local historical record awakes and unpublished information from archives, museums, libraries, interviews with dissidents or those who have been deported and the emotions that are aroused, all these constitute a favorable condition for the successful study of this sad memory event that happened 60 years ago. Besides, exposing a rich factual material, developed throughout the years analyzing moments and aspects of communism and repression characteristic of that age, these tragic times do act strongly, directly upon students' thinking and feelings.

Keywords: deportation, gulag, dissident, displacement, repression, martyrdom, house arrest, repression, deployed elements, Pentecost

ARGUMENT

De ce un proiect didactic pe tema DEPORTĂRILE ÎN BĂRĂGAN la clasele de liceu? În sprijinul acestei opțiuni, un prim argument îl constituie faptul că elementele de istorie locală și națională, integrate cu pricepere în cadrul predării istoriei, au o deosebită valoare educativă. Curiozitatea pentru informațiile inedite din arhive, muzee, biblioteci, cât și cele aflate din interviuri cu disidenți sau cu cei ce au fost deportați, arestați precum și emoția pe care toate acestea o provoacă sunt o condiție favorabilă pentru studierea cu succes a acestui eveniment de tristă amintire de la care s-au împlinit 60 de ani. De asemenea, expunând un material faptic foarte bogat, desfășurat în timp, analizând aspecte caracteristice atât de legate de comunism precum și de represiunea din această epocă, tragedia aceasta acționează direct și puternic asupra gândirii și sentimentelor elevilor. Desigur, acest proiect didactic poate fi extins chiar printr-un opțional interdisciplinar într-o oră pe săptămână în cadrul ariei curriculare *Om și societate*, la clasele de științe sociale și

---

* Institutator Școala „Alexandra Nechita” Vaslui.

** Profesor dr., Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” Vaslui.

filologie sau în cadrul cercului de istorie, care la noi poartă numele patronului spiritual al liceului, marele om politic, M. Kogălniceanu, și care ar urma să cerceteze în manieră interdisciplinară dezrădăcinarea unor comunități din punct de vedere social-economic, spiritual și cultural.

Data: 28 aprilie 2011

Clasa: a XI-a D (științe sociale)

Obiectul: ISTORIE

Tema: Deportările în Bărăgan

Timp – 2 ore

Tipul lecției: – mixt, predare-învățare-evaluare

Locul de desfășurare: cabinetul de istorie

Materiale didactice: atlase școlare, fișe de lucru, computer, flip-chart, manuale școlare, mape de lucru (izvoare și documente istorice), albume istorice, articole de presă etc.

Bibliografie selectivă:

– **Presa perioadei (1951-1956). Lucrări speciale:** Vasile Calestru, **Martiraj în Bărăgan-Lătești**, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2006; Nicoleta Ionescu-Gură-**Dimensiunea represiunii din România în regimul comunist: dislocări de persoane și fixări de domiciliu obligatoriu**, Editura Corint, București, 2010; Dennis Deletant, **România sub regimul comunist**, București, Editura Fundației Academia Civică, 1997; Ionescu Ghiță, **Comunismul în România**, București, Editura Litera, 1994; Oprea Marius, **Banalitatea răului. O istorie a securității în documente (1949-1989)**, Iași, Editura Polirom, 2002; Rădulescu, Zoner, Șerban, Beatrice Marinescu, Bușe Daniela, **Istoria totalitarismului comunist în România**, București, 1995; Romulus Rusan, **Cronologia și geografia represiunii comuniste în România. Recensământul populației concentraționare (1945-1989)**, Fundația Academia Civică, București, 2007, **Revista Arhivele Totalitarismului din anii 1993-1996**, Laurențiu Ungureanu, **Cumplita noapte de Rusalii (18/19 iunie 1951)** în *Historia*, aprilie 2011, pp. 36-40, Luzian Geier, **Referitor la dedesupturile, cauzele și contextul deportărilor din 1951 din stepa Bărăganului**, în *Analele Sighet*, nr. 6, pp. 430-434, Editura Fundația Civică, București, 1998, Ioan Gh. Jurchescu, **Deportările în Bărăgan, un act de terorism de stat**, în *Analele Sighet*, nr. 2, pp. 460-464; Marcel Gh. Cazacu – „**Eliberarea**” prin deportare, *Analele Sighet*, nr. 2, pp. 464-468, Smaranda Vultur, **Dislocări, deportări, instituția domiciliului obligatoriu**, în *Școala Memoriei*, 2008, Fundația Academia Civică; Vladimir Tismăneanu (coord.), **Raport Final asupra dictaturii comuniste**, București, 2006, Smaranda Vultur, **Istorie trăită-istorie povestită. Deportarea în Bărăgan, 1951-1956**, Editura Amarcord, 1997; **Idem, Deportări în Bărăgan. Limbaj, morală și moravuri**, în „22”, nr. 814, anul, XVI, 11-17 octombrie 2005, pp. 16-18, și în **Deportări în Bărăgan, (II). Limbaj**,

morală și moravuri, în „22”, nr. 817, anul XVI, 1-7 noiembrie 2005, p. 15, Viorel Marineasa, Daniel Vighi, **Rusalii-51., Fragmente din deportarea în Bărăgan**, Timișoara, Editura Marineasa, 1994, pp. 199-209, Valentin Sămânță, **Deportarea în Bărăgan. Destine-Documente-Reportaje**, Editura Mirton, Timișoara, 1996, pp. 49-80 etc.

Metode de învățământ: explicația, expunerea, conversația euristică, învățarea prin descoperire, demonstrația, lucrul pe grupe, dezbateră etc.

Obiectivul general: să cunoască și să înțeleagă evoluția României postbelice în perioada comunistă, represiunea politică și universul concentraționar al regimului totalitar.

Competențe specifice:

- 1 – Plasarea în timp și spațiu a evenimentelor legate de deportările din Bărăgan;
- 2 – Cunoașterea mijloacelor de represiune politică ale regimului comunist;
- 3 – Sesizarea importanței nopții de Rusalii în vremea regimului comunist,
- 4 – Observarea etapelor deportării și represiunii politice în România;
- 6 – Cunoașterea modalităților de preluare a modelului sovietic în privința deportărilor;
- 7 – Prezentarea principalelor măsuri adoptate de regimul politic comunist în timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu cu privire la deportări și dislocări de populații;
- 8 – Analizarea și sintetizarea surselor istorice din manuale și a fișelor de lucru;
- 9 – Cunoașterea și folosirea corectă în context a termenilor-cheie: **deportare, gulag, disidență, dislocare, represiune, martiraj, domiciliu obligatoriu, reprimare, „elemente dislocate”, „elemente cu D.O. (domiciliu obligatoriu)”**, Rusalii etc.
- 10 – Integrarea unui fapt istoric folosind surse locale din informații diferite.
- 11 – Deprinderea elevilor în a elabora eseuri și să-și exprime judecăți de valoare pe această temă.

Scenariul lecției

Secvențele învățării	Sucesiunea momentelor lecției	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Strategii didactice	Forme de evaluare
1. Organizația clasei și captarea atenției		- Notează absențele - Pregătirea climatului socio-afectiv pentru lecție	Deschiderea atlaselor istorice și a mapelor cu materiale		
2. Reactualizarea cunoștințelor dobândite anterior	Gulagul românesc și deportările în regimul comunist.	- Profesorul relevă contextul afirmării comunismului și adresează câteva întrebări frontale: 1. Care au fost momentele importante	- Se vor evidenția trăsăturile regimului comunist și mecanismele preluării puterii de PCR - Elevii prezintă momentele esențiale	Conversația euristică	Evaluare inițială Elevii dovedesc coerență

		<p>în procesul deportărilor în România?</p> <p>2. Ce rol au jucat deportările în mecanismul represiunii comuniste în URSS? Dar în România?</p>	<p>ale instaurării regimului comunist;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fac exerciții de localizare și orientare pe harta României, a Banatului și Bărăganului; - Realizează expoziții cu obiecte, documente, mărturii aparținând deținuților politici din localitatea / județul; - identifică disidenți, deportați și metodele represive; - susțin interviuri cu deportați din județ și prezintă extrase din memoriile publicate 		<p>în gândire și acțiune</p>
<p>3. Dobândirea noilor cunoștințe.</p>	<p>Anunțarea lecției noi și a obiectivelor</p> <p>„Deportările în Bărăgan”</p>	<p>- Astăzi, vom urmări deportările în Bărăgan, consecință a procesului de comunizare a țării care a început imediat după 23 August 1944, prin instaurarea guvernului Groza și a continuat în anii următori. Au loc mari nemulțumiri în rândurile populației prin creșterea obligațiilor către stat, față de URSS și datorită raționalizării alimentelor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - observarea și comentarea unor imagini, texte, obiecte; - activități de observare a momentelor deportării și din serialul televizat Memorialul Durerii; - completarea unor fișe de observare a materialelor; - colecționarea de documente și mărturii ale represiunii comuniste; - cunoașterea legendelor și tradițiilor locale despre deportări și despre rezistența anticomunistă; - consemnarea în fișe și clasificarea materialul adunat; - realizarea unor portofolii pe o temă dată cu colaborarea organelor AFDPR din județ; 	<p>Învățarea prin descoperire</p> <p>Dezvoltarea capacităților proprii de investigare</p>	<p>Elevii iau atitudine față de istoria trăită a deportaților</p>

	<p>Profesorul stabilește coordonate esențiale ale discuției</p> <p>După Al Doilea Război Mondial, comuniștii au deportat o parte a locuitorilor de la granița cu Iugoslavia, date fiind relațiile încordate cu Tito, conducătorul țării învecinate, care avusese curajul să se opună lui Stalin în problema colectivi-zării¹</p> <p>- sublinierea că desființarea proprietății particulare s-a realizat pe etape, cum au fost cele ale „cotelor” și „întovărășirilor”, iar regimul Dej s-a folosit în acest scop de deportări și dislocări de populații din trei județe ale României de la granița iugoslavă și de colectări forțate și impozitări excesive.</p> <p>Astfel 40.000 de persoane au fost deportate în câmpia stearpă a Bărăganului..</p> <p>- Profesorul subliniază că represiunea s-a folosit de prevederile Codului Penal, art. 209, pct.2, lit.”a”, pentru a se lichida eventualele rezistențe. Se va aborda atât latura <i>politică</i> cât și cea <i>economică</i>, precum și înființarea de Tribunale Militare și Populare. Arestați sub învinuirea că purtau „discuții dușmănoase” privind</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vizitarea unor foști deportați și deținuți politici; - consemnarea în interviuri a dialogului purtat cu aceștia; - alcătuirea de schițe, portofolii, grafice; - realizarea de fișe, istorice, eseuri, de monografii; - dezbateri pe baza unor izvoare istorice care prezintă formele represiunii, cu scopul dezumanizării și „spălării” creierelor; - descrierea domiciliilor obligatorii, a vieții în Bărăgan, a lipsurilor de tot felul (apă, hrană etc.), a copilăriei mutilate, a muncii forțate în Bărăgan și pentru construcția edificiilor socialiste - colaborarea cu Asociația Foștilor Deținuți Politici din România din județ - realizarea unui film/reportaj al deportării, disidenței și represiunii comuniste; - formularea unei scheme la tablă; - Stabilirea de sarcini diferențiate pe grupe de lucru: Grupa I - fișa nr.1 - Codul Penal Grupa II - fișa nr.2 - dislocările Grupa III - fișa nr.3- despre confiscarea 	<p>Învățarea prin descoperire</p> <p>Conversația euristica</p> <p>Comparația</p> <p>Observația</p> <p>Interviuri cu deținuți din județ și extrase din memoriile publicate</p> <p>Problematizarea</p> <p>Expunerea</p> <p>Explicația</p> <p>Demonstrația</p>	<p>Evaluarea formativă</p>
--	---	--	---	----------------------------

¹ Vladimir Tismăneanu (coord.) *Raportul Final asupra comunismului*, București, Editura Humanitas 2006, p. 293.

	<p>regimul comunist, disidenții erau încadrați la „<i>uneltire contra ordinii sociale</i>” cu pedepse ce variau între 3 și 10 ani de închisoare, fiind etichetați ca <i>legionari sau țărăniști</i>. Se urmărea marginalizarea „<i>elementelor ostile</i>”, deportarea și confiscarea averii acestora. Duritatea represiei nu a împiedicat manifestarea unor forme de ostilitate la adresa regimului mai cu seamă în rândul celor care nu se lăsau păcăliți de lozincile propagandistice ale comuniștilor.</p> <p>- Profesorul relevă că pe baza modelului sovietic, după o perioadă de provizorat, s-au întemeiat 18 „comune speciale”. Elevii vor afla lista localităților unde au fost deportați în Câmpia Bărăganului: <i>Drobia, Pelican, Ezerul, Olaru, Măzăreni, Zagna, Rubla unde a avut domiciliu temporar și Cornelu Coposu, Schei, Bumbăcari, Brateș, Fundata, Viiișoara, Dâlga, Salcâmi, Valea Viilor, Răchitoasa, Movila Găldăului și Lătești</i></p> <p>- Profesorul prezintă caracteristicile sistemului concentraționar și aspecte inedite din relatările deportaților.</p>	<p>averii deportaților</p> <p>- Elevii iau cunoștință că 40.230 de persoane din 12.791 de familii au fost trimise cu 2.656 de vagoane în câmpia aridă a Bărăganului-Siberia României, în noaptea de Rusalii a anului 1951.</p> <p>- cercetarea unor texte îi conduce pe elevi la observarea „<i>limbajului de lemn</i>” al vremii;</p> <p>- Însușirea principalelor noțiuni și repere cronologice</p> <p>- Elevii împreună cu profesorul realizează o hartă a așezărilor pentru deportații din Bărăgan, pentru care în prealabil au consultat un dicționar geografic.</p> <p>- Elevii vor analiza documente din mape și emit judecăți asupra regimului deportărilor:</p> <p>- Ei vor fi solicitați să-și argumenteze răspunsurile - să exprime poziții și atitudini urmărind diferitele etape ale deportărilor din regimurile comuniste, făcând apel și la cartea lui Al. Soljenițin, <i>Arhipelagul Gulag</i>.</p> <p>- Ei fac referiri concrete la situația de atunci, folosind și memoriile deportaților din diferite județe din țară.</p>	<p>Modelarea</p> <p>Comparația</p> <p>Dezbaterea</p> <p>Expunerea</p>
--	---	---	---

<p>Se pun următoarele întrebări elevilor: Ce impact a avut „modelul sovietic asupra sistemului deportărilor”?</p> <p>- Se prezintă cartea profesorului de istorie din Huși, Vasile Calestru, <i>Martiraj în Bărăgan-Lătești</i>, o radiografie a terorii din perioada Holocaustului roșu, insistând pe arhitectura deportării, pe martirajul Bărăganului și pe destinele nefericite ale victimelor. Țăranii au luptat în istorie cu secetele și inundațiile, cu activiștii, cu impozitele și cu cotele. Au fost învinși și învingători, sacrificiul lor hrănind continuitatea istoriei Lupta cu comuniștii le-a distrus familiile, locuințele și le-a afectat grav destinele. Aceste efecte dezastruoase asupra deportaților sunt vizibile și azi. În 1956, după eliberarea deportaților, comunele speciale din Bărăgan au devenit „<i>domicilii obligatorii</i>” pentru deținuții politici „<i>recalcitrați</i>” care își executaseră anii de condamnare și erau trimiși aici pentru „<i>supliment de pedeapsă</i>”. În 1964, după grațierea generală, casele au fost demolate, pământul a fost arat și astfel, urmele au fost șterse.</p>	<p>- Descriu, analizează, compară, și argumentează problemele în discuție. Ei observă faptul că fiii de chiaburi, și de disidenți aveau restricții în a urma unele facultăți și a fi promovați în societate.</p> <p>- Comentarea imaginilor propagandistice din epocă despre modelul sovietic din societatea comunistă în presă, filme, pliante, broșuri etc.</p> <p>- Elevii înțeleg proporțiile repressiunii prin interpretarea fișelor de lucru și descoperă că PCR (PMR) a lăsat autorităților locale, organelor de Miliție și Securitate toate prerogativele pentru realizarea deportărilor, iar opoziții erau reduși la tăcere prin dislocări, arestări sau execuții.</p> <p>Aplicații:</p> <p>- Urmăriți modul în care literatura a reflectat regimul deportărilor. Căutați texte, comparați-le și comentați-le împreună.</p> <p>- Elevii sesizează că unii scriitori din perioada regimului comunist au avut curajul să formuleze accente critice la adresa regimului</p>	<p>Explicația</p> <p>Lecții dezbateri, tip seminar</p>
---	--	--

		<p><i>Profesorul menționează câteva personalități politice și culturale deportate în sate-lagăr: Maria Antonescu, Corneliu Coposu, Al. Zub, Nicolae Balotă, Paul Goma, Ioan Lissievici, Ghișă Popp, Constantin Ticu Dumitrescu etc.</i></p>	<p>totalitar ca: Marin Preda, Ana Blandiana, Vasile Voiculescu, V. Militaru, Ion Lăncrănjan, Mircea Dinescu, Radu Gyr etc.</p>		
<p>4. Fixarea noilor cunoștințe și evaluarea elevilor</p>	<p>Tema pentru acasă</p>	<p>După 1980 datorită politicii de <i>sistemizare a satelor</i> s-a trecut la comasarea unor localități, înlesnită de dispariția unor sate și în consecința industrializării forțate care a organizat marele exod spre oraș. S-a trecut la ridicarea în vechiul centru de comună a unor blocuri fără infrastructura aferentă. Distrugerea satelor sau dislocarea unor comunități a fost criticată în Occident unde s-a constituit <i>Asociația Village Roumaine</i>.</p> <p>- Realizați un eseu cu titlul: Regimul comunist și deportările în care să prezentați formele rezistenței, represiunea regimului comunist, figuri marcante ale rezistenței, consecințe etc.</p> <p>- Eseu liber: <i>De la Arhipelagul Gulag la Siberia românească - Bărăganul</i></p> <p>Proiect: Realizează o anchetă despre deportările și disidenții politici anticomuniști</p>	<p>- redactarea unor compuneri, eseuri; - realizarea unor afișe, scrisori, reclame, filme, reportaje; - consultarea dicționarului; - exerciții de completare a unor enunțuri lacunare și rebusuri pe teme istorice;</p> <p>- Prezentarea referatelor, a portofoliilor și discuții pe marginea lor</p>	<p>Evaluare sumativă</p> <p>Teste de evaluare orale și scrise</p> <p>Aprecierea prestației elevilor</p> <p>Notarea stimulativă a elevilor</p>	

		<p><i>din localitatea ta. Poți folosi informații oferite de familie, imagini, articole de ziar.</i></p> <p><i>- Realizați o analiză comparativă despre deportările în spațiul sovietic în raport cu cele din România.</i></p>			
--	--	---	--	--	--

Fișă de muncă independentă nr.1

Accente în strategia regimului concentraționar: Articolul 209 Cod Penal

Art.209. – Constituie delict de uneltire a statului [sic] contra ordinii sociale și se pedepsește cu închisoare corecțională:

- I. De la 6 luni la 3 ani, amendă de la 2000 la 20.000 lei și interdicție corecțională de la 1 la 3 ani faptul de a propăvădui *prin viu grai* schimbarea formei democratice de guvernământ a Statului.
- II. De la 3 la 7 ani, amendă de la 2000 la 20.000 lei și interdicție corecțională de la 3 la 5 ani:
  - a) faptul de a face propagandă pentru răsturnarea în mod violent a ordinii sociale existentă în Stat;
  - b) faptul de a constitui sau organiza asociații secrete în scopul arătat la aliniatul precedent, fie că au ori nu caracter internațional;
  - c) faptul de a lucra, prin mijloace violente, pentru a produce teroare și a schimba ordinea economică și socială din România.....(*Codul Penal al RPR*, București, 1948)

Fișă de muncă independentă nr. 2

Directiva H

Strict Secret

Confidențial-Personal

III. „Cei dislocați au dreptul să vândă toate bunurile ce nu le pot lua cu ei (în afară de case).

Vânzarea se face numai colectivelor organizate de Comisiune.

Cumpărarea se va face la prețul de Stat, ținându-se cont de uzură.

Țăranilor săraci și mijlocași, precum și funcționarilor, li se va achita în întregime suma ce li se cuvine drept preț al bunurilor vândute.

Evaluarea bunurilor vândute de chiaburi se va face socotindu-se 50% din prețul de Stat”...

(Viorel Marineasa, Daniel Vighi, *Rusalii-1951*, pp. 210-216).

Fișă de muncă independentă nr. 3

„Unul dintre deportați, Stoinel Ilie din comuna Dalboșet (jud. Caraș-Severin), nr. 366, născut la 28 octombrie 1919, etichetat „*chiabur*” de autoritățile comuniste, menționează în amintirile sale următoarele lucruri lăsate acasă, fără a mai fi recuperate ulterior: una batoză de treierat grâu, locomobila, circularul cu toate accesoriile, 20 m.c. de cherestea, 2.800 litri de țuică de prune, 8.000 kg. grâu, 10.000 kg de porumb, două vaci, trei porci.”... „Toate au fost furate – afirmă Stoinel Ilie – de conducerea din comună și de activiștii de partid”

(Vasile Calestru-*Martiraj în Bărăgan-Lătești*, Editura Demiurg, Iași, 2006, p. 67)

COMENTARIU METODIC

Proiectul didactic Deportările în Bărăgan, având un caracter preliminar, extinde și completează competențele specifice pe care le formulează programele școlare de istorie integrată pentru liceu. Ca orice lecție i se pot aduce îmbunătățiri, fiind un act de creație al profesorului și care poartă amprenta acestuia. De aceea, sugerăm ca în parcurgerea conținuturilor, activitatea didactică să urmărească îndeosebi însușirea de către elevi a competențelor țintă și nu neapărat, de exemplu, memorarea mecanică a evenimentelor istorice. Problemele abordate în acest proiect sunt cu precădere de istorie locală sau națională ale regimului comunist. Se recomandă pentru însușirea corectă a cunoștințelor în care să se insiste pe noțiuni, personalități și repere cronologice prezentate în mișcarea lor în spațiu și timp. Lecțiile propuse trebuie să fie de dezbateri, tip seminar, interactive, centrate pe activitatea elevilor.

S-a acreditat, pe nedrept după 1989 teza, că nimeni și nimic nu a scăpat Securității și că nu se poate vorbi de o rezistență reală împotriva deportărilor. În realitate, țărănimea și alte categorii sociale, au încercat să se opună acțiunilor de dislocare. Cumplita noapte de Rusalii din iunie 1951 a fost un *act terorist de stat*, pentru că a fost o acțiune de o amploare neobișnuită, unică în lăgărul sovietic, cu peste 40.000 de victime din județele Mehedinți, Caraș-Severin și Timiș, realizată cu o forță armată de cca 20.000 de ostași și ofițeri comandanți, la care se adaugă un număr apreciabil de activiști de partid. Pregătirea acțiunii a fost făcută în taină, confidențial, în secret pe baza hotărârilor luate la cel mai înalt nivel politic.

Este necesar ca elevii să știe că procesul deportărilor a fost impus, iar abuzurile acestuia au dus la crime inimaginabile și la îngrădirea drepturilor omului. De aceea, prin cunoașterea istoriei, în general, și a comunismului, în special, elevii trebuie să afle Adevărul – sine ira et studio, întrucât cine uită nu merită, mai ales în zilele noastre.

Unele probleme pot fi tratate diacronic, în manieră interdisciplinară și la alte activități extrașcolare, cum ar fi sesiunile de referate ale elevilor sau cercul de istorie. Se impune ca noile informații să fie integrate în sistemul de achiziții,

priceperi și deprinderi dobândite anterior, iar acestea să fie însușite în cea mai mare parte din clasă sau din cercetările de arhivă/teren.

Concluzii

Bilanțul Deportării în Bărăgan a fost tragic: 1731 de morți, din care 175 de copii... Această cumplită noapte din 18/19 iunie 1951, de Rusalii, a făcut ca mii de locuitori din Banat să fie aduși în câmpia steapă a Bărăganului, să fie dezdăcinați și timorați. Lupta cu comuniștii a distrus vieți și destine. Analiza acestui subiect este o bună oportunitate pentru a cultiva spiritul civic, moralitatea, credința în valorile pozitive ale istoriei. În acest sens, considerăm, că acest proiect didactic/opțional se pretează foarte bine la clasele terminale ale liceului. Alimentând constant informațiile primite pe parcursul școlii, eroii rezistenței comuniste pot constitui modele pentru elevi. Desigur, demersul nostru este perfectibil, fiind o constantă a preocupărilor de viitor.